

Opintotuen tilannekuva 2023

Opintotuen elementit

Opintoraha. Määrä on enintään 268,23 e/kk), jota korotetaan huoltaja-korotuksella (117,17 e/kk) sekä muussa kuin maksuttomassa koulutuksessa oppimateriaalillisällä (50,16 e/kk).

Valtiontakaus opintolainalle. Määrä on alle 18-vuotiailla 300 e/kk ja muilla 650 e/kk kotimaassa ja 800 e/kk ulkomailla.

Opintolainahyvitys määrääjassa korkeakoulututkinnon suorittaneelle opintovelalliselle. Määrä on keskimäärin 5 000 e/opintovelallinen eli noin 1/3 lainapääomasta.

Korkoavustus pienituloisille opintovelallisille. Saajamäärä vuonna 2022 oli noin 1 000.

Asumislisä. Määrä on 88,87 e/kk opistojen asuntoloissa, ulkomailla 210 e/kk.

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki opiskelijaravintoloille (2,55 e/ateria, ateriatuen piirissä on 94 ravintolaa).

Koulumatkatuki pitkän koulumatkan perusteella muussa kuin korkeakoulutuksessa. Määrä on keskimäärin 132 e/kk/saaja).

Menot ja saajamäärät vuonna 2022

Opintotukimenot olivat noin 678 milj. euroa, josta opintorahojen osuus oli noin 452 milj. euroa (66 %). Opintorahan saajia oli 317 253 ja asumislisän saajia 16 010.

Opintolainamenot olivat yhteensä 128,4 milj. euroa, josta opintolainahyvitysten osuus 87 milj. euroa ja takausvastuusta aiheutuvien menojen osuus 41,4 milj. euroa. Opintolainan valtiontakauksen saajia oli 274 325. Opintolainahyvityksen saajia oli 18 664.

Koulumatkatukimenot olivat noin 57 milj. euroa. Saajamäärä oli 82 973.

Opiskelijat voivat saada yleistä asumistukea.

Asumistukea maksettiin 162 527 opiskelijakotitaloudelle. Keskimääräinen asumistuki oli joulukuussa 2022 yksin asuvilla noin 321 e/kk, opiskelijalapsiperheillä 486 €/kk. Asumistukea maksettiin opiskelijakotitalouksille 637,7 milj. euroa, josta lapsiperheiden osuus 74 milj. euroa ja muiden opiskelijakotitalouksien osuus 563,7 milj. euroa.

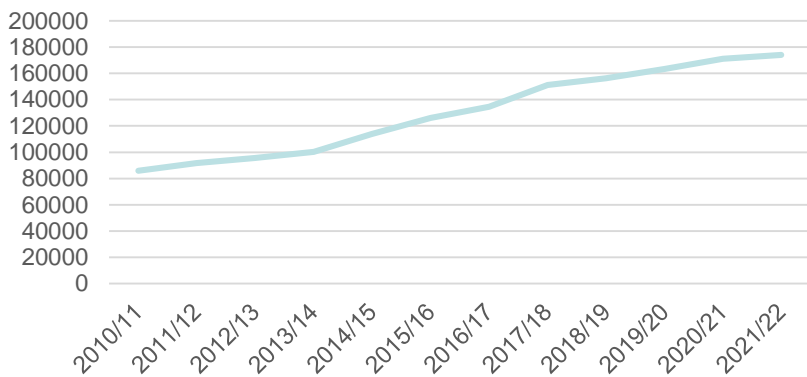
Opintotuki: tilannekuva

Opintotukea on uudistettu voimakkaasti viimeksi vuonna 2017: korkea-asteella tukiaikaa lyhennettiin, opintorahoja leikattiin ja opintolainan osuutta lisättiin. Yksin vuokaralla asuvat opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiriin. Koulumatkatukioikeus laajeni 2021 osana maksutonta toisen asteen koulutusta.

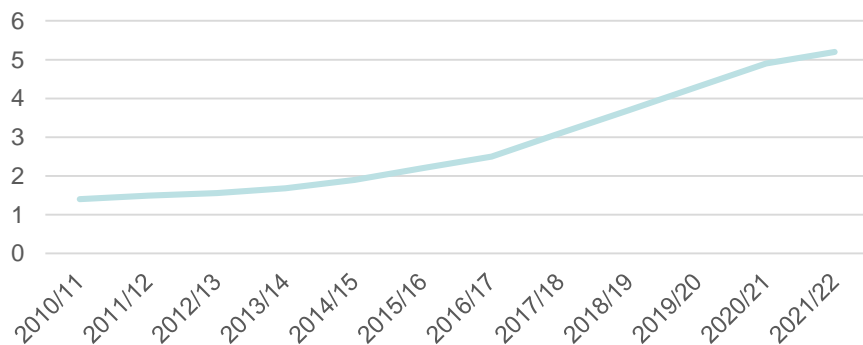
- Opintolainan käyttö on viimeisen kymmenen vuoden aikana tuplaantunut. Samalla myös opiskelijoiden velkaongelmat ovat yleistyneet lisäten myös valtion takausvastuunenoja.
- Opintolainahyvitys ja korkotason alhaisuus ovat nostaneet lainan käyttöastetta.
- Opintolainahyvityksellä on myös yhteys määräajassa korkeakoulututkimuksen suorittaneiden määrän kasvuun (VTV:n ja Kelan selvitykset).
- Opintorahan taso on muihin perusturvaetuuksiin verrattuna niukka. Opintorahoihin on tehty 2020-2023 indeksitarkistukset ja huoltajakorotusta on korotettu.
- Opintotuen saajien työssäkäynti on yleistä ja palkkatulojen osuus toimeentulosta on merkittävä erityisesti korkeakouluopiskelijoilla. Viimeisimmän opiskelijatutkimuksen mukaan työtulojen osuus on 59 prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Opiskelijan omiin tulorajoihin on tehty vuonna 2023 50 prosentin tasokorotus vuoden 2021 tasoon verrattuna.
- Opintoraha ja opintolaina yhdessä asumistuen kanssa turvaavat opiskelijalle minimikulutuksen.
- Viimeisimmän opiskelijatutkimuksen mukaan 24 prosenttia korkeaopiskelijoista kokee taloudellisen tilanteensa vaikeaksi tai erittäin vaikeaksi.

Opintolainat

Opintolainaa nostaneiden määrä
lukuvuosina 2010/11-2021/22

Opintolainojen pääoma (mrd. e)
lukuvuosina 2010/11-2021/22

- **Lainamäärät 2022 (mediaani, euroa):**

- Ammatillinen tutkinto: 9 100
- Ammattikorkeakoulututkinto: 17 800
- Alempi korkeakoulututkinto: 17 800
- Ylempi korkeakoulututkinto 22 700

- **Opintolainaa nostaneiden osuus
tutkinnon suorittaneista 2022:**

- Ammatillinen tutkinto: 44 %
- Ammattikorkeakoulututkinto: 69 %
- Alempi korkeakoulututkinto: 80 %
- Ylempi korkeakoulututkinto: 69 %

Haasteet

- Opintotuen riittävyys päätoimiseen opiskeluun.
- Opintolainan käyttökelpoisuus, korkotason nousu.
- Yleisen asumistuen toimivuuden arviointi osana opiskelijan toimeentuloa.
- *Eduskunnan kirjelmässä (EK 15/2022 vp – VNS 1/2021) valtioneuvoston koulutuspoliittiseen selontekoon edellytetään, että hallitus käynnistää opintotukilainsäädännön kokonaisuudistuksen, jonka tavoitteena on mahdollistaa opiskelijoille riittävä toimeentulo opiskeluaikana ja opintojen tavoitteellinen eteneminen. Opintotukea tarkastellaan myös osana sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuutta.*
- *Myöskin sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä on tunnistettu tarve selvittää edellytykset opintotukijärjestelmän kokonaisuudistuksen käynnistämiseksi.*